

Passat en el present

La història no és el passat. I no ho és en el mateix sentit en el qual el relat del somni no és el somni somiat i també en el sentit del temps. La història del subjecte, per al psicoanàlisi, no és el que va ocórrer en el passat, temps enrera, en la infància. La història és el passat historitzat en el present. El temps és el present i en el present en cada cas, en la seva singularitat. Per a Freud, ens diu Lacan, l'important, l'essencial, l'interès d'un cas, és la seva singularitat. I això vol dir que la dimensió pròpia de l'anàlisi és la reintegració, per part del subjecte, de la seva història fins als seus últims límits sensibles, és a dir, fins a una dimensió que supera àmpliament els límits individuals. I quins són els límits individuals? És, la relació analítica en el present, és entre les quatre parets de l'anàlisi.

No es tracta de recordar sinó de re-construir. I aquesta construcció és la historització, en present. Sabent a més que tot ha de passar pel jo i no obstant això, el jo està estructurat exactament com un símptoma. El jo, ens diu Lacan, no és més que un símptoma privilegiat. És el símptoma humà per excel·lència, la malaltia mental del jo.

Però la tècnica, en psicoanàlisi és la tècnica del mètode.

Si cal distingir els actes i els comportaments del subjecte, diríem que els nostres comportaments concrets en la sessió analítica estan igualment distanciat i pròxims de l'elaboració teòrica que d'ells fem. La concepció teòrica de la tècnica, en psicoanàlisi, encara que no coincideixi exactament amb el que fem, no per això deixa d'estructurar, de motivar, la més trivial de les nostres intervencions sobre els pacients. El reprimit i les ocurrències no intencionades del pacient són posades en relació per una idea fonamental de la teoria psicoanalítica. Les ocurrències del pacient donen valor a la tècnica psicoanalítica com associació lliure. I en aquest sentit la tècnica és la tècnica del mètode. I si no fos així quedaríem atrapats en la teoria de la tècnica, és a dir en la teoria de les relacions duals, entre individus que marquen sentit al que diem, mentre que per al psicoanàlisi el sentit queda marcat per l'absència, la interrupció, el lapsus, de les ocurrències del pacient.

Els cridats Escrits Tècnics de Freud (de 1904 a 1919), ens diu Lacan, no són escrits sobre tècnica. Podem parlar d'Escrits Tècnics, de Freud, com aquells d'una etapa del pensament freudià que pot ser llegida per l'elaboració, posterior, de la Teoria estructural o Metapsicologia, en l'obra de Freud.

Ens sembla, per tant, un temps de la producció teòrica i un temps del treball inconscient. En ambdós casos es tractaria d'un temps del que ja Freud ens va advertir que era un temps no cronològic, és a dir, no va del passat al futur perquè es tracta del temps de l'inconscient en el qual la lògica és el temps lògic. Es tracta d'un temps, en relació a la lògica, de la presentificació de l'absència i de la ausentificació de la presència. No hi ha contraris perquè no hi ha oposats (dia-nit-amor-odi) per a l'inconscient. El significant és en relació a l'existència o la falta.

Per a un aprenentatge aliè al psicoanàlisi, comprendre és una etapa, conseqüència, en el temps a l'observació o la informació, per al psicoanàlisi, comprendre és l'instant de la mirada, que en simultaneïtat produeix el temps de concloure el temps per a comprendre. Un instant de debò que queda marcat per la possibilitat de transformació d'aquesta veritat o d'aquesta ocurrència. Temps de transformació permanent en el sentit de treball inconscient permanent, si el subjecte és implicat en la frase. Un futur que es juga en present, determinant el que es produeix, en present, és a dir, una lògica del temps lògic que també puntua la teoria en relació a la clínica, és a dir, que la tècnica queda puntuada pel mètode, que en psicoanàlisi és d'interpretació construcció. Joan Ramón Soto